

Nemzeti érték lett a Jászkürt-Lehel kürtje és a Csángó Fesztivál

A jászberényi Jász Múzeum őrzi az ország egyik legrégebbi történelmi ereklyéjét, a Jászkürtöt, amelyhez egyik legszebb hősi magyar mondánk, a Lehel monda fűződik.

A kürtöt a régiségben Jászkürtnek hívták, s csak a 17. századtól azonosítják Lehel vezér híres kürtjével. Ettől kezdve egyaránt hívják Jászkürtnek és Lehel kürtjének is.

tok nem állnak rendelkezésünkre, de feltételezhető, hogy ajándékozás révén kerülhetett valamelyik jász vezérhez, általa pedig a Jászság területére.

A kürt eddig ismert legkorábbi ábrázolása, amelyet Jászkisér város egykori pecsétje őrzött meg, 1543-ból való. A török hódoltság után a kürt képe rákerült Jászberény város, a Jász-Kun Kerület, valamint a jászsági községek

vetően azonban egyre inkább a sajátos közjogi helyzettel bíró népcsoport összetartozását szimbolizálta.

1876-ig, a Jászkun Kerület fennállásig a jászkapitányok méltóságjelvénye volt, s ünnepi alkalmakkor gyakran viselték övükre vagy vállukra függesztve, de jeles ünnepeken ebből ittak egymás egészségére. Figyelemre méltó a kürt hangja is, hasonlít a havasi kürt hangjához. Első rádiófelvétele 1953-ban volt, amikor Kádár Ferenc dévaványai kürtfaragó népművész szólaltatta meg Jászberényben, s ekkor a Kossuth Rádió felvételt is készített róla.

A kürt ma is a jász összetartozás legfőbb szimbóluma, amelyet csak igen jeles alkalmakkor vesznek ki szentélyéből, s szólaltatják meg a közönség nagy örömére.

Csángó Fesztivál

A 13. század második felében Magyarországra érkező, és IV. Béla királyunk engedélyével a Zagyva-medencében megtelepedő alán eredetű jászok hosszabb ideig éltek Moldvában, ahol külön kerületet alkottak, és fővárosát, Iasit (Jászvásárhely) is ők alapították. Sem akkor, sem pedig az eltelt évszázadok során senki nem gondolt arra, hogy a jászok mai fővárosában majd nyolcszáz év múlva fesztivált neveznek el a moldvai, gyimesi, hétfalusi csángókról. Pedig így történt. **Papp Imre**, a Jászság Népi Együttes művészeti vezetője és felesége, **Péterbence Anikó** moldvai és gyimesi gyűjtőútjaik hatására 1991. augusztus 3-4-én Jászberényben megrendezték az első Csángó Fesztivált, amelynek céljáról így vallanak az alapítók: „... a Csángó Fesztivál szimbólum, a moldvai, a gyimesi, barcasági csángók kultúrájának megőrzését jelenti egyrészt, tágabb értelemben a történelmi viharok során elszakadt nemzetrészek és a diaszpórában élő magyar etnikum kultúrájának ápolását és gyakorlását is jelenti. A Csángó Fesztivál a távoli országokban élő magyar gyökerű fiatal nemzedék nemzeti hovatartozásának, magyarságtudatának kialakításához és megerősítéséhez is hozzájárul.

A moldvai csángókhöz hasonlóan szorongatott helyzetben élnek magyarok többfelé a Kárpát-medencében. Generációk sorsát befolyásolhatjuk azzal, ha megerősítjük bennük az anyanyelv

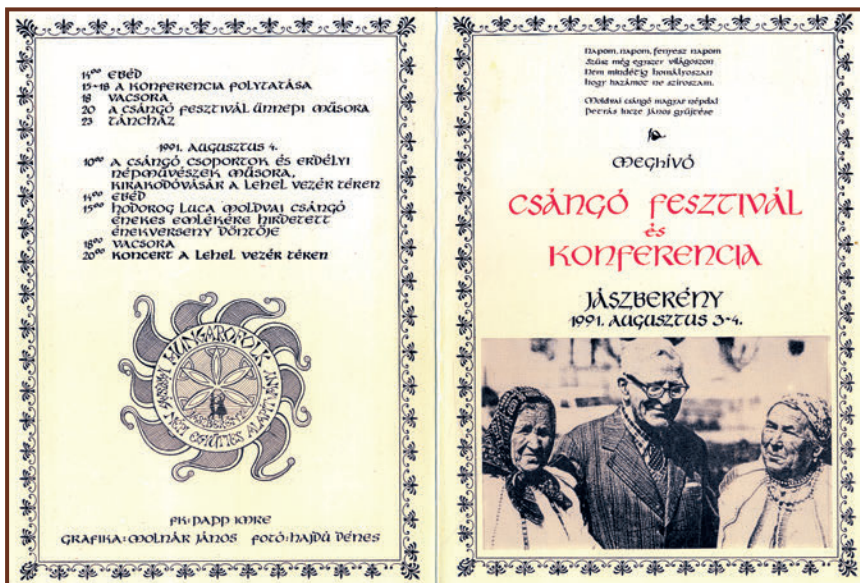
Jászkürt – Lehel kürtje

Fotó: Mudrák Attila

ismereteink szerint a gazdagon faragott, elefántcsont kürt a 12. század második felében, Kijevben, Magyarországon vagy esetleg Itáliában készülhetett. A kürt Jászberénybe kerülésének idejéről, körülményeiről, biztos ada-

címereire, pecsétjeire, fontosabb iratokra, tárgyakra, de még a házak homlokzatára is.

A kürt jelképpé válása kezdetben a jászok Szent István országához való tartozását segítette, a redemptiot kö-

A Csángó Fesztivál első meghívójának címlapja, 1991

használatának, a közösségi kultúra hagyományainak szükségét. Európai-ságunk és életképességünk bizonyítéka lesz, ha megerősítjük a közös gyökereket, s ha képesek leszünk segítséget nyújtani a felénk irányuló kezeknek, és konkrét támogatást adunk a szülőföldön maradáshoz.”

Az első Csángó Fesztivál fővédnöke Göncz Árpád köztársasági elnök és Antall József miniszterelnök volt, de védnökei is olyan jeles személyek voltak, mint dr. Andrásfalvy Bertalan művelődési és közoktatási miniszter, dr. Aczél Endre, a Fráter Juliánus Alapítvány elnöke, Bartus Pál, a Jászsági Áfész elnöke, dr. Benda Kálmán történész professzor, Boros Lajos, a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Közgyűlés elnöke, Domokos Pál Péter néprajzkutató, Entz Géza államtitkár, Farkas János, a Csángó Szövetség alelnöke, Héra Istvánné, az Országos Közművelődési Központ osztályvezetője, Kallós Zoltán folklorista, dr. Kelemen András államtitkár, dr. Kis Zoltán országgyűlési képviselő, dr. Magyar Levente Jászberény város polgármestere, dr. Paládi Kovács Attila, az MTA Néprajzi Kutató Inté-

zetének igazgatója, dr. Skultéty Sándor címzetes államtitkár és Tőkés László református püspök.

A fesztiválhoz nemcsak látványos táncbemutatók kapcsolódtak, de tudományos konferenciát is tartottak a Déryné Művelődési Központban, ahol dr. Benda Kálmán, Csoma Gergely, dr. Halász Péter, dr. Nagy Jenő, Bosnyák Sándor, dr. Faragó József, Kallós Zoltán és Péterbence Anikó tartottak előadást. A konferencia előadásai később könyvben is megjelentek. Ugyancsak ekkor rendezték meg Hodorog Luca csángó énekes emlékére az első énekversenyt is.

Immáron 30 esztendeje annak, hogy a Jászság Népi Együttes az első Csángó Fesztivált megrendezte. Az eltelt évek során a rendezvény eredeti célját és szándékát megtartva némiképp átalakult, s az Európai Kisebbségek Folklor Fesztiváljává nőtte ki magát. A hagyományos programok (felvonulás, táncos forgatag, táncbemutatók, gálaműsorok, folkmise stb.) mellett új programelemek is kapcsolódtak hozzá, például a Magyar-Magyar Konferencia, illetve 2014-től a Csángó Fesztivál Alapítvány által kezdeményezett Kárpát-Haza Ma-

gyar Konferencia és az Üzletember találkozók.

A fesztivál főszervezője ma is a Jászság Népi Együttes, de munkájához kezdetől fogva segítséget kapott a Déryné Művelődési Központtól, illetve kap ma is utódjától, a Jászkerület Nonprofit Kft.-től. A Csángó Fesztivál napjainkban Magyarország egyik legnagyobb és legrangosabb táncos fesztiválja, turisztikai látványossága, amely augusztus második hétvégéjén ezeket vonz a Jászság fővárosába.

A Jászkürt – Lehel kürtje mint felbecsülhetetlen értékű történelmi ereklye, valamint a Csángó Fesztivál mint Magyar értékmentő kulturális műhely 2015-ben bekerült a Jászberényi Települési Értéktárba és a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Értéktárba. Több évi várakozás után a Hungarikum Bizottság 2020. október 15-i döntése értelmében a **Jászkürt – Lehel kürtje és a Csángó Fesztivál felvételt nyert a Magyar Értéktárba, így ezentúl viselhetik a kiemelkedő Nemzeti érték címet.**

*Hortiné dr. Bathó Edit
múzeumigazgató*

Élő hagyományok pandémia idején

A Jászsálsószentgyörgyi Helytörténeti és Hagyományörző Egyesület összetartó közössége a világvárvány szorításának enyhülését kihasználva augusztusban hagyományteremtő, szeptemberben hagyományt megtartó programot szervezett.

Augusztus 16-án hamisítatlan nyári hőségben napkalapok védelme alatt, végeláthatatlan napraforgótlábk kö-

zött Jászsálsószentgyörgy határának bejárására indultunk. A hepehupás földút a szó szoros értelmében gondoskodott arról, hogy a társaság összerázódjon a pótkocsik tetején, az út pora pedig egyedi sminket rajzolt az arcokra.

Simon Károly egyesületi elnök egy-egy fészületnél, tanyamaradvány romjainál, valamint jelesebb határhelynél rövid ismertetőt tartott. Sokakban éled-

tek fel emlékek hajdan volt tanyákról, földekről, fiataliságról, így tájékoztatója kollektív emlékezéssé szélesedett. Az út felénél frissen sült házi lekváros bukta szolgált meglepetésként. Olyan meghatározó élményt nyújtott ez a nap, amelyet jövőre szívesen újra átélünk. Íme így születnek a hagyományok.

A szeptemberi szilvalekvár-főzés a tavalyi nagy sikerre tekintettel ez évben már mint hagyomány került megszervezésre. A tájház udvarán kora reggel kezdetét vette az előkészület. A később érkezőkkel a kapuban felállított, barátságosan integető szilva bábu, no meg az udvarról kiszivárgó finom illat tudatta, hogy jó helyen járnak.

Ezen a napon a tájház valóban a legjobb helyek egyike volt, hiszen az aszszonyok stílusosan szilvás sütemények arzenálját sorakoztatták fel. Délutánra takaros üvegekbe került az ízletes édes-ség, a bogrács falára ragadt lekvárból pedig mindenki kent egy-egy szelet kenyeret.

*Dr. Körei Nagy Katalin
hagyományörző*

Határjárás Jászsálsószentgyörgyön

Fotó: Körei Nagy Kristóf